

Nr 86.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till anskaffande av viss utrustning m. m. till vanförestaltnerna i Göteborg och Hälsingborg; given Stockholms slott den 23 februari 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Eije Mossberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen äskas anslag om *dels* 51 000 kronor för anskaffande av viss utrustning till operations- och sjukvårdsavdelningarna vid vanförestaltnen i Göteborg, *dels ock* 50 000 kronor för anskaffande av viss utrustning m. m. för modernisering av operationsavdelningen vid vanförestaltnen i Hälsingborg.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 23 februari 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, frågor om anslag till anskaffande av viss utrustning m. m. vid vanförestalterna i Göteborg och Hälsingborg samt anför därvid följande.

Vanförestalten i Göteborg.

Förslag.

I en till medicinalstyrelsen ställd och av styrelsen överlämnad skrivelse den 10 maj 1950 har *styrelsen för föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg* hemställt om anvisande av tillhoppa 134 920 kronor för inköp av utrustning m. m. till vissa avdelningar vid vanförestalten i Göteborg. Förslagen ha närmare specificerats i två till skrivelsen fogade förteckningar över de föreslagna inventarierna. Styrelsen anför i anslutning härtill bl. a. följande.

Operations- och sjukvårdsavdelningarna. Enär endast en autoklav finnes på operationsavdelningen, är det av allra största betydelse att denna kan åstadkomma snabb sterilisering, dels på grund av hastigt påkommande operationer och dels på grund av den ökade operationsverksamheten överhuvudtaget. Den nuvarande autoklaven är i nämnda avseende otillräcklig och icke ändamålsenlig. Sålunda tager steriliseringsprocessen en tid av ca 1½ timma och torkningen av operationslinnet ca 10 à 12 timmar. En modern autoklav har en steriliseringstid av 1 timma och torktid ca ½ timma. Det är nödvändigt, att en sådan autoklav inköpes. Då leveranstiden för en autoklav är ca 1½ år, har styrelsen varit nödsakad att lägga ut en beställning redan på våren 1949.

Vidare måste vissa sängar på vårdavdelningarna ersättas med nya. F. n. finnes vid operationer och undersökningar ej möjlighet att i sängarna transportera patienter till operations- eller undersökningrum. Det är icke heller möjligt att förse dessa sängar med hjul. Att såsom nu tvingas flytta patienterna från säng till bärvagn och från bärvagn till operations- eller undersökningsbord är icke rationellt samt innebär ett tungt och tidsödande arbete för sjukvårdspersonalen. Ett utbyte av dessa sängar är därför nödvändigt.

Eftersom anstaltens kök f. n. ligger i verkstadsbyggnaden, måste den färdiglagade maten transporteras ca 300 m. till klinikbyggnaden. Detta sker på så sätt, att kantinerna insätts i en uppvärmd transportvagn och sedan överflyttas till en öppen serveringsvagn för vidare befordran till resp. avdelning, där maten ånyo måste uppvärmas. Det är uppenbart, att detta förfaringsätt är förenat med synnerligen stora olägenheter, bl. a. i form av merarbete för

personalen. Maten blir icke heller smaklig. Det är därför nödvändigt att inköpa tre matserveringsvagnar, bestående av serveringsvagn samt tillhörande lådor, som genom elektriska batterier kunna hållas uppvärmda. Dessa lådor fyllas med kantiner i köket och transporteras på den därför föreslagna transportvagnen till kliniken, där varje låda vidarebefordras till resp. avdelning. Någon uppvärmning av maten skulle därvid ej behöva förekomma.

I avbidan på att anstaltens röntgenanläggning moderniseras bör en provisorisk röntgenanläggning inköpas.

Kostnaderna för den erforderliga nyanskaffningen för operations- och vårdavdelningarna beräknas till sammanlagt 70 000 kronor.

Yrkesskolorna. Styrelsen föreslår, att för inköp av maskiner, instrument och annan stadigvarande, i särskild förteckning angiven undervisningsmateriel anvisas tillhopa 48 920 kronor. Förslaget har tillkommit i samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning, som vid inspektion den 7 mars 1950 tagit del av de olika avdelningarnas utrustning med sådan materiel. Överstyrelsen har i huvudsak intet haft att erinra mot att den föreslagna materielen nu anskaffas. Vissa maskiner ha dock ansetts kunna inköpas vid lämplig senare tidpunkt.

Övriga avdelningar. För att kontorsarbetet skall kunna rationaliseras, erfordras inköp av ett antal skriv- och räknemaskiner. Någon förnyelse av skrivbord m. m. vid huvudkontoret har icke förekommit de senaste 15 åren. Ut rangerade sådana böra nu ersättas. Styrelsen uppskattar kostnaderna för erforderlig nyanskaffning till sammanlagt 16 000 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 30 juni 1950) har vid nyligen förrättad inspektion av anstalten konstaterat, att i fråga om anstaltens utrustning avsevärda brister föreligga, vilka försvåra bl. a. den därstädes bedrivna, alltmer intensifierade sjukvårdande verksamheten. Styrelsen, som sålunda kan vitsorda, att anstalten är i stort behov av komplettering av sitt inventariebestånd, finner det angeläget, att den nu planerade upprustningen av anstalten snarast kommer till stånd. Fråga har visserligen uppkommit om att Göteborgs stad eventuellt skulle övertaga den ortopediska kliniken vid anstalten. Även om denna klinik i en framtid skulle komma att drivas i ny regi, synes dock denna omständighet icke böra föranleda, att oundgängligen nödvändiga inventarieinköp uppskjutas. Medel för den provisoriska röntgenanläggningen, 15 000 kronor, ha redan anvisats av medicinalstyrelsen (jfr statsverkspropositionen 1951, XI, s. 167—170). Medelsbehovet uppgår sålunda till i runt tal (134 920 — 15 000) 120 000 kronor. Med hänsyn till vad styrelsen har sig bekant angående ifrågavarande förenings ekonomiska ställning, tillstyrker styrelsen, att statsmedel ställas till förfogande för anskaffning av angivna inventarier med belopp, motsvarande de verkliga kostnaderna härför, dock högst 120 000 kronor.

Yttranden.

Centrala sjukvårdsberedningen (29 september 1950) framhåller, att den föreslagna inventarietrustningen, fränsett vissa priser, icke givit anledning till erinran av mera väsentlig art. Utredningen har givit vid handen, att i förslaget upptagna möbler, apparater och undervisningsmateriel äro erforderliga för bedrivande av anstaltens verksamhet. Det av medicinalstyrelsen föreslagna beloppet torde emellertid på grundval av verkställd prisgranskning kunna nedskrivs till 110 000 kronor, vilket belopp sålunda tillstyrkes.

Statskontoret (18 december 1950) har i ett den 23 oktober 1950 avgivet utlåtande angående anslag till Bidrag till vanförestalder m. m. för budgetåret 1951/52 uttalat sig för att staterna för vanförestalderna borde årligen prövas i samband med statsregleringen i enahanda ordning och enligt samma principer, som gälla i fråga om petitaframställningar från statliga verk och inrättningar. I enlighet härmed anser ämbetsverket, att föreliggande framställning bör upptagas till prövning i samband med att frågan om fastställandet av stat för vanförestalder i Göteborg underställes riksdagen.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, föreligga i fråga om anstaltsens utrustning med inventarier av olika slag avsevärda brister. Sålunda är bl. a. operationsavdelningens autoklav otillräcklig för sitt ändamål. Jag kan även nämna, att narkosapparat saknas, varför sådan för varje gång måste hyras av Sahlgrenska sjukhuset. Också sjukvårdsavdelningarnas utrustning är otillfredsställande. En allvarlig olägenhet är, att sängarna icke äro sådana, att patienterna kunna transporterats i dessa direkt till operations- och undersökningsbord. Jämväl på övriga avdelningar ha brister i fråga om utrustningen konstaterats. Vid företagen inspektion har medicinalstyrelsen ansett sig kunna fastslå, att de sålunda anmärkta förhållandena försvåra anstaltsens sjukvårdande verksamhet.

Det synes således ofrånkomligt, att en upprustning av anstalten i vissa hänseenden kommer till stånd. I nuvarande statsfinansiella läge är det emellertid angeläget, att kostnaderna härför i möjligaste mån begränsas. Jag anser mig därför f. n. endast kunna tillstyrka, att medel nu anvisas för anskaffande av för operations- och sjukvårdsavdelningarna avsedd utrustning, av anstaltsstyrelsen kostnadsberäknad till omkring 70 000 kronor. Då emellertid häri inräknats ett belopp av 15 000 kronor för modernisering av anstaltsens röntgenanläggning, för vilket ändamål medel äskats i annat sammanhang (jfr 1951 års statsverksproposition, XI, p. 86), samt härutöver en viss reducering av medelsbehovet synes möjlig med hänsyn till den granskning, som verkställtts av centrala sjukvårdsberedningen, torde kostnaderna för i detta sammanhang erforderliga nyanskaffningar kunna uppskattas till 50 541 kronor eller i runt tal 51 000 kronor.

På grund av anstaltsens ekonomiska ställning förordar jag, att kostnaderna i sin helhet bestridas av statsmedel. De ytterligare kostnader, vartill efter årsskiftet 1950/51 inträdande prisstegringar möjligen kunna föranleda, torde få bestridas från anslaget till Bidrag till vanförestalder m. m.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att statsbidrag må beviljas föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg för anskaffande av viss utrustning till vanförestalder därstädes med den styrkta verkliga kostnaden där för, dock med högst 51 000 kronor;

b) till *Anskaffande av viss utrustning till vanförestalten i Göteborg* för budgetåret 1951/52 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 51 000 kronor.

Vanförestalten i Hälsingborg.

Förslag.

Föreningen för bistånd åt vanföra i Skåne har i skrivelse till medicinalstyrelsen den 16 september 1949 hemställt om anvisande av högst 41 000 kronor för modernisering m. m. av anstaltens operationsavdelning. Styrelsen åberopar bl. a. en av medicinalstyrelsen den 25 april 1949 företagen inspektion av anstalten, varvid påtalats, att operationsavdelningen vore otidsenlig. Sålunda framhölls bl. a., att operationssalen saknade modern belysning och vore belamrad med trämöbler av ålderdomlig konstruktion, att steriliseringsrummet icke hade modern instrumentkok samt att autoklaverna voro av föråldrad konstruktion. Operationsavdelningen är således i höggradigt behov av upprustning med moderna operationsmöbler, steriliseringsanordningar och instrument. För att avhjälpa dessa brister har föreningen för avsikt att utöka växelströmsanläggningen vid anstalten samt installera elektrisk autoklav och elektriskt steriliseringsbord ävensom operationslampa m. m. Kostnaderna härför ha enligt ett av vederbörande överläkare förordat alternativ I i en framställningen bilagd promemoria uppskattats till 40 136 kronor eller i runt tal 41 000 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 17 mars 1950) har i ärendet inhämtat yttrande från elektriska provningsanstalten i Stockholm, som efter företagen utredning framhåller, att, då likströmsdistributionen inom Hälsingborgs stad kunde komma att avvecklas fortare än man kanske nu hade anledning att vänta, några nyinstallationer annat än i trängande fall ej borde göras till det befintliga likströmsnätet för 150 V. Samtliga nyinstallationer borde i stället verkställas till växelströmsnätet. Den interna distributionsspänningen vore emellertid 220/127 V, vilken spänning i vissa hänseenden, speciellt när det gällde större anslutningsobjekt, vore ogynnsam ur ekonomisk synpunkt. I samband med de nu aktuella utökningarna av de elektriska installationerna borde man därför övergå till en högre, mer ekonomisk distributionsspänning, nämligen 380/220 V. Detta skulle medföra en viss komplettering och utvidgning av det elektriska nätet samt en mindre apparatkomplettering utöver vad föreningen föreslagit. Kostnaderna för modernisering av operationsavdelningen samt den därmed sammanhängande utökningen av det elektriska nätet vid anstalten skulle enligt provningsanstaltens förslag uppgå till sammanlagt 45 500 kronor.

För egen del vitsordar medicinalstyrelsen, under hänvisning till förenämnda inspektionsberättelse, att den föreslagna moderniseringen av operationsavdelningen vid vanförestalten i Hälsingborg snarast bör komma till utförande. Mot de av elektriska provningsanstalten verkställda kostnadsberäkningarna synes icke vara något att erinra. Med hänsyn till vad styrelsen har sig bekant angående ifrågavarande förenings ekonomiska ställning, vill styrelsen till-

styrka, att statsmedel ställas till förfogande för berörda ändamål med belopp, motsvarande den verkliga kostnaden för moderniseringsarbetena, dock med högst 45 500 kronor.

Yttranden.

Byggnadsstyrelsen (23 oktober 1950) har med hänsyn till det höga pris, som anstalten betalar för växelström, funnit angeläget att undersöka, huruvida icke de föreslagna steriliseringsapparaterna i stället för att uppvärmas elektriskt kunde förses med ånga antingen från anstaltens egen panncentral eller från panncentralen vid det närbelägna lasarettet. Verkställd utredning har emellertid givit vid handen, att anstaltens egen panncentral icke kan lämna ånga med tillräckligt högt tryck för steriliseringsapparaterna och att anslutning av vanföreanstalten till lasarettets värmecentral f. n. icke kan ske. Byggnadsstyrelsen förutsätter dock, att sådan anslutning skall kunna ske, sedan lasarettets värmecentral försetts med nya pannor, varigenom en avsevärd minskning av de båda sjukhusens sammanlagda driftkostnad uppstår. Under sådana förhållanden måste driften av de föreslagna steriliseringsapparaterna tills vidare baseras på elektrisk uppvärmning i enlighet med det framlagda förslaget. Därvid bör dock observeras, att de steriliseringsapparater, som nu skola anskaffas, utföras så, att elvärmedetaljerna senare kunna borttagas och apparaterna direkt anslutas till ånganläggning. Beträffande föreslagen 125 kVa transformator föreslår styrelsen, att denna utföres för 6 kV på högspänningssidan men tills vidare kopplas för 3 kV. Mot de framlagda kostnadsberäkningarna har styrelsen intet annat att erinra än att kostnaderna med hänsyn till stegrade priser och ovannämnda kompletteringar av förslaget böra höjas till 50 000 kronor.

Centrala sjukvårdsberedningen (20 november 1950), som förutsätter, att byggnadsstyrelsen prövat möjligheten till genomförande såväl formellt som ekonomiskt av den föreslagna anslutningen till lasarettets värmecentral, vill för sin del och under givna förutsättningar förorda en sådan lösning av ångförsörjningen. Om förslaget kommer till utförande, är det emellertid av vikt — såsom ock byggnadsstyrelsen framhållit — att vid anskaffningen av apparatur sådana apparater väljas, som medgiva direkt ånginsprutning från fristående, elektriskt uppvärmd ångpanna och som med minsta kostnader kunna direktanslutas till den centrala ångledningen. Den eluppvärmda pannan torde härvid med lätthet kunna realiseras.

Med hänsyn till inom kort tid förutsedda prisstegringar ävensom tillkommande kostnader i samband med den föreslagna anslutningen till lasarettets värmecentral, synes det av medicinalstyrelsen äskade beloppet för knappt beräknat. Beredningen anser sig därför böra även i fråga om kostnaderna ansluta sig till byggnadsstyrelsens förslag om en höjning av beloppet till 50 000 kronor.

Statskontoret (18 december 1950) har i ett den 23 oktober 1950 avgivet utlåtande angående anslag till Bidrag till vanföreanstalter m. m. för budgetåret 1951/52 uttalat sig för att staterna för vanföreanstalterna borde årligen prövas i samband med statsregleringen i enahanda ordning och enligt samma prin-

ciper, som gälla i fråga om petitaframställningar från statliga verk och inrättningar. I enlighet härmed anser ämbetsverket, att föreliggande framställning bör upptagas till prövning i samband med att frågan om fastställandet av stat för vanförestalten i Hälsingborg underställes riksdagen.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsen har vid företagen inspektion av vanförestalten i Hälsingborg konstaterat, att anstaltens operationsavdelning i vissa hänseenden är behäftad med allvarliga brister. Särskilt vissa gaseldade steriliseringsapparater äro av föråldrad konstruktion, och risk föreligger, enligt vad jag under hand inhämtat, dels att apparaterna råka i olag, dels att operationsmaterielen ej blir tillräckligt steriliserad. På grund av bristfälligheter i apparaturen ha vidare två fall av gasförgiftning bland personalen inträffat.

Det synes med hänsyn härtill synnerligen angeläget, att en modernisering av operationsavdelningen kommer till stånd. Mot den för ändamålet föreslagna nyanskaffningen av viss utrustning har jag intet att erinra. I samband härmed bör, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, viss omläggning och komplettering av den elektriska utrustningen företagas. Jag förutsätter, att man såväl härvid som vid anskaffningen av erforderlig utrustning i övrigt beaktar vad byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen anfört i sina yttranden. Kostnaderna för ändamålet torde i enlighet med vad sistnämnda båda myndigheter föreslagit kunna uppskattas till i runt tal 50 000 kronor.

Med hänsyn till anstaltens ekonomiska ställning förordar jag i likhet med medicinalstyrelsen, att kostnaderna i sin helhet bestridas av statsmedel. De ytterligare kostnader, vartill efter årsskiftet 1950/51 inträdande prisstegringar möjligen kunna föranleda, torde få bestridas från anslaget till Bidrag till vanförestalter m. m.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag må beviljas föreningen för bistånd åt vanföra i Skåne för anskaffande av viss utrustning m. m. till vanförestalten i Hälsingborg med den styrkta verkliga kostnaden för ändamålet, dock med högst 50 000 kronor;

b) till *Anskaffande av viss utrustning m. m. till vanförestalten i Hälsingborg* för budgetåret 1951/52 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Olofsson.